

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੇ.

ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2015 ਦਾ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 1512

ਫਰਵਰੀ 01, 2018

ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1955—ਐਸ.ਐਸ. 6, 7, 83(1), 83(2), 84—“ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ — “ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ”, “ਲੀਜ਼”, “ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ”।

ਮੁਦਈ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.1 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ.1 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਜਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ। ਮੁਦਈ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਦ-ਅੰਤਰਮ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ—ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ—ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ— ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਸਬ-ਲੈਟਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—ਹੋਲਡ—ਜੇਕਰ ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦੀ ਇਪਸੋ ਫੈਕਟੋ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—ਅੱਗੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ—ਵਕਫ਼ ਸੰਪੱਤੀ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉੱਠੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(ਪਰਾ 10)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ, ਇਪਸੋ ਫੈਕਟੋ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 11)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪਰਾ 20)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 22)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਿਵੇਕ ਸਲਾਥੀਆ
2015 ਦੇ CR ਨੰਬਰ 1512 ਵਿੱਚ ਅਤੇ
2015 ਦੇ CR ਨੰਬਰ 1574 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਲਈ।

ਏਪੀਐਸ ਸੰਧੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.1 ਲਈ
2015 ਦੇ CR ਨੰਬਰ 1512 ਅਤੇ 1574 ਵਿੱਚ।

ਸੁਵੀਰ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.2 ਲਈ
2015 ਦੇ CR ਨੰਬਰ 1512 ਵਿੱਚ ਅਤੇ
ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ
2015 ਦੇ CR ਨੰਬਰ 1574 ਵਿੱਚ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜੇ.

(1) ਇੱਕਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਮੈਂ 2015 ਦੇ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 1512 ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਜੁੜੀਆਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ “ ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਨਾਮ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ” ਅਤੇ 2015 ਦਾ 1574 ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ “ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ”, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 10.01.2014, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦਵਤਾ ਐਡੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 19.09.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

(2) ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ 2015 ਦੇ ਸੀ.ਆਰ. ਨੰ. 1574 ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। -ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਬੋਰਡ') ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਦੋ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ। -ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਆਰਾ ਮਿੱਲ 327 ਵਰਗ ਗਜ਼, ਖੜਸਾ ਨੰਬਰ 209 ਮਿ. ਅਤੇ 210 ਮਿ., ਵੈਰੇਵਾਲ ਰੋਡ, ਜੀਡੀਆਲਾ ਗੁਰੂ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ।

(3) ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1965 ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 07.03.1990 ਨੂੰ

ਆਰਾ ਮਿੱਲ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਬੋਰਡ ਨੇ 02.03.2009 ਨੂੰ ਉਕਤ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 01.12.2007 ਤੋਂ 1,200/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਨੰਬਰ-1 ਬਕਾਇਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1-ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(4) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਿਤੀ 24.01.01 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2013 ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਪਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਆਰਾ ਲਾਲ, ਮਿਤੀ 22.11.2012 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ। ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਨੇ 29.12.2012 ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਕੋਲ 16 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਗਜ਼ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 28.02.2013 ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਬੋਰਡ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਨੇ ਮਿਤੀ 30.04.2013 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੀਜ਼ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਦਾ ਪੱਖ. ਹੁਣ, ਉਹ 22.11.2012 ਨੂੰ ਉਕਤ ਉਪ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ/ਲੀਜ਼ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 311 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰ: 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਭਾਵ 16 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਪਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 151 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਰਡਰ 39, ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ 10.01.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 19.09.2014.

(6) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

(7) ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 24.01.2013 ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿ

ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਉਪ-ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਸਬ-ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵ ਪਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, 16 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਕਾਰ ਨੰ: 2 ਅਤੇ 3, ਭਾਵ, ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਕਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ 311 ਵਰਗ ਗਜ਼। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(8) 22.11.2012 ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰਬਰ 1 ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਨੇ 327 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਪੁੱਤਰ ਪਿਆਰਾ ਲਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 43,00,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। /- 13,00,000/- ਰੁਪਏ ਬਿਆਨੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ 30,00,000/- ਰੁਪਏ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਬਕਾਇਆ 22.02.2013 ਤੱਕ ਮਿਲਣਾ ਸੀ।

(9) ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ

30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉੱਤਰਦਾਰੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 43,00,000/- ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਗੁਰਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ 15,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਕਮ 11.03.2013 ਤੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਨੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ।

(10) ਅੱਗੋਂ, ਸਵਾਲ ਉੱਠੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(11) ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦੀ ਸਿਰਫ ਕਬਿਤ ਉਲੰਘਣਾ, ਇਪਸੋ ਫੈਕਟੋ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(12) ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। 23.12.2001 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਐਡੀ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(13) ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਬੋਰਡ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(14) ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਬੋਰਡ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਨੀਸ ਫਾਤਮਾ ਬੋਗਮ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਬਨਾਮ 'ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 23.11.2010 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“16. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 83 (1) ਅਤੇ 84 ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 83 (2) ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 (1) ਅਤੇ 84 ਸੁਤੰਤਰ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ

ANOTHER (*Kuldip Singh, J.*)

ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਧਿਰ ਸਿਰਫ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਧਾਰਾ 83 (1) ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ, ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।) ਅਤੇ 84 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(15) ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 83(1) ਅਤੇ 84 ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

12. ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1) ਰਾਜ,

"83. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ, ਆਦਿ - (1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ, ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ, ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ, ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ।

ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

13. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ,

"84. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ - ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ, ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।"

14. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ, ਸਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, "ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ, ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ" ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ, ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਵਕਫ਼' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (ਆਰ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਪਤੀ ਧਾਰਾ 3 (ਆਰ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ, ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(16) "ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸੁਗਰਾ ਹੁਮਾਯੂੰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਕਫ਼" 2 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੀਸ ਫਾਤਮਾ ਬੇਗਮਜ਼ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(17) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1- ਮੁਦਈ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ (ਮਿ੍ਤਕ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ *Lrs ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।* ਬਨਾਮ ਸੁਗਰਾ ਹੁਮਾਜ਼ੂ ਮਿਰਜ਼ਾ ³01.09.2010 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1955 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 6, 7, 83 ਅਤੇ 85 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(18) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1-ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ

31.03.2014, *ਫਸੀਲਾ ਐੱਮ . ਬਨਾਮ ਮੁਨੇਰੁਲ ਇਸਲਾਮ ਮਦਰਸਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* ⁴, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੀਸ ਫਾਤਮਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੀ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਕਫ਼ ਏਸੀ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(19) ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:

“12. ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਤੇ 7 (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਾਠ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਸ਼ੀਆ ਵਕਫ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁੰਨੀ ਵਕਫ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੱਟੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(20) *ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ *ਅਨੀਸ ਫਾਤਮਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(21) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ *ਹਾਜੀ ਹਸਨ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ*. ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ* ⁵02.03.2017 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਉਸੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

32010 AIR (SC) 2897

42014(2) ਏਆਈਆਰ ਝਾਰ ਆਰ. 821

52017(3) RCR (ਸਿਵਲ) 491

ANOTHER (*Kuldip Singh, et al.*)

(22) ਅਜਿਹਾ ਦੋਣ ਕੇਰਕ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(23) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਵੇਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇਐਸ ਮਹਿੰਦੀਰਤਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ